

Rellotge
sense
agulles
— *Carson*
McCullers

Traducció d'Alba Dedeu

Rellotge sense agulles

CARSON McCULLERS

RELOTGE
SENSE AGULLES

Traducció d'Alba Dedeu

Barcelona

Títol original: *Clock without hands*

© 1953, Carson McCullers

© Hereus de Carson McCullers i Centre Carson McCullers per a
Escriptors i Músics de la Universitat Columbus State.

Primera edició: juny del 2022

© de la traducció: Alba Dedeu, 2022

© d'aquesta edició: L'Altra Editorial
Gran Via de les Corts Catalanes, 628, àtic 2a
08007 Barcelona
www.laltraeditorial.cat

Compost en Dante 12/15 per EditaPiaf

Producció de l'ePub: booqlab

ISBN: 978-84-125395-8-5

Qualsevol forma de reproducció, distribució,
comunicació pública o transformació d'aquesta obra
requereix l'autorització prèvia i per escrit de L'Altra.
Tots els drets reservats.

Per a la doctora Mary E. Mercer

U

La mort sempre és la mateixa, però cada home mor a la seva manera. Per a en J. T. Malone va començar d'una manera tan senzilla i normal que durant una temporada va confondre el final de la vida amb el començament d'una estació. L'hivern dels seus quaranta anys va ser inusualment fred per a aquella ciutat del sud, amb dies gèlids de tons pastel i nits radiants. La primavera va arribar amb ímpetu a mitjan març d'aquell any, **1953**, i en Malone se sentia mandrós i empiocat durant aquells dies de flors primerenques i cels ventosos. Era farmacèutic i, després de diagnosticar-se una astènia primaveral, es va prescriure un tònic de fetge i ferro. Tot i que es cansava amb facilitat, se cenyia a la seva rutina habitual. Anava caminant a la feina, i la seva farmàcia era un dels primers comerços oberts al carrer major; tancava a les sis. Dinava en un restaurant del centre i sopava a casa amb la seva família. Però tenia poca gana, i no parava de perdre pes. Quan va passar del vestit d'hivern a un vestit lleuger de primavera, els pantalons li penjaven fent bossa sobre la figura alta i emaciada. A les temples enfonsades el pols de les venes se li feia visible quan mastegava o empassava, i la nou del coll se li movia amb dificultats a la gola prima. Però en Malone no veia cap motiu per espantar-se. La seva astènia primaveral era inusualment severa, i al tònic hi va afegir el tractament antiquat de sofre i melassa, perquè, en última instància, els remeis antics eren els millors. Aquell pensament el devia reconfortar, perquè aviat es va trobar una mica més bé i va començar a treballar al seu hort. Llavors, un dia, mentre feia un preparat oficial, es va balancejar i va patir un desmai. Després d'això va anar al metge, i tot seguit li van fer unes quantes proves a l'hospital de la ciutat. A pesar de tot, ell no estava gaire amoïnat; tenia astènia primaveral i la debilitat que la caracteritza, i un dia de calor s'havia desmaiat; una cosa comuna, fins i tot normal. En Malone no havia pensat mai en la seva pròpia mort excepte per imaginar-se-la en un futur indeterminat, de declivi, o en el

context d'una assegurança de vida. Era un home normal i senzill, i la pròpia mort era un fenomen.

El doctor Kenneth Hayden era un bon client i un amic que tenia la consulta al pis de dalt de la farmàcia. El dia que havien d'arribar els informes de les proves, en Malone va pujar a dalt a les dues en punt. Un cop es va quedar sol amb el metge, va sentir un perill indefinible. El metge no el va mirar directament, i la seva cara pàl·lida i familiar semblava d'alguna manera privada d'ulls. La veu amb què va saludar en Malone tenia una estranya formalitat. El doctor Hayden es va asseure en silenci a l'escriptori, joguinejant amb un obrecartes en què clavava la mirada mentre se'l passava d'una mà a l'altra. L'estrany silenci va servir d'avís per a en Malone, que, quan ja no va poder suportar-ho més, va dir, abrupte:

–Han arribat els informes. Estic bé?

El metge va evitar la seva mirada blava i ansiosa, i tot seguit, els seus ulls es van desviar amb neguit cap a la finestra oberta i es van quedar quiets allà.

–Els hem revisat amb cura, i sembla que hi ha una anormalitat en la composició sanguínia –va dir al final el metge amb una veu suau i lenta.

Una mosca va passar brunzint per la sala asèptica i depriment, que feia olor d'èter. Ara en Malone tenia la certesa que passava alguna cosa seriosa i dolenta i, incapaç de suportar el silenci o la veu forçada del metge, va començar a parlotejar per defugir la veritat.

–Em vaig dir des del principi que em trobaries una mica d'anèmia. Jo vaig ser estudiant de medicina, saps?, i em preguntava si no em sortirien els glòbuls vermells baixos.

El doctor Hayden va abaixar els ulls cap a l'obrecartes amb què joguinejava sobre la taula. Tenia una contracció nerviosa a la parpella dreta.

–Si és així, podem parlar-ne en termes mèdics. –Va abaixar la veu, i les paraules següents les va dir a correu. –El recompte d'hematies és de només 2,15 milions, o sigui que tenim una anèmia concomitant. Però el factor important no és aquest. En el recompte de leucòcits s'hi veu una elevació aberrant: és de 208.000. –El metge va fer una pausa i es va tocar la parpella que se li contreia. –Suposo que entens el que vol dir, això.

En Malone no ho entenia. El xoc l'havia deixat confós, i tot d'una la sala li semblava freda. L'únic que entenia era que li estava passant una cosa estranya i terrible en aquella habitació gèlida i oscil·lant. L'obrecartes que el metge feia girar entre els dits rabassuts i nets l'hipnotitzava. Se li va desvetllar un record enterrat des de feia molt de temps, i va ser conscient d'un detall vergonyós que havia quedat oblidat, tot i que el record pròpiament dit encara era vague. Així doncs, experimentava un turment doble: la por i la tensió arran de les paraules del metge, i la vergonya enigmàtica i no recordada. Les mans del metge eren blanques i peludes, i en Malone no suportava mirar com juguinejaven amb l'obrecartes, però hi tenia l'atenció misteriosament absorbida.

–No me n'acabo de recordar –va dir, desemparat–. Va ser fa molt de temps, i no em vaig llicenciar.

El metge va deixar l'obrecartes i li va atansar un termòmetre.

–Te'l pots col·locar sota la llengua?

Es va mirar el rellotge i es va acostar a la finestra; es va quedar allà dret mirant a fora amb les mans agafades a l'esquena i els peus ben separats.

–L'analítica mostra un increment patològic de leucòcits i una anèmia concomitant. Predominen les formes immadures de leucòcit. En resum –va dir, fent una pausa, tornant-se a agafar les mans i posant-se de puntetes un moment–, ras i curt, ens trobem davant un cas de leucèmia.

Es va girar de cop, li va treure el termòmetre i hi va llegir la temperatura amb una ullada ràpida.

En Malone seia tens i a l'espera, una cama enroscada al voltant de l'altra i la nou del coll mig encallada a la gola fràgil. Va dir:

–He tingut la sensació d'estar una mica enfebrat, però sempre em deia que es tractava d'una simple astènia primaveral.

–Voldria fer-te una exploració. Sisplau, treu-te la roba i jeu un moment a la llitera...

En Malone s'hi va ajeure, amb una nuesa demacrada i pàl·lida, avergonyit.

–Tens la melsa molt engrandida. T'has trobat algun bony o alguna inflor?

–No –va dir ell–. Estic intentant pensar en el que sé de la leucèmia. Recordo que als diaris es va parlar d'una nena que en tenia; els seus pares van

celebrar el Nadal amb ella al setembre, perquè s'esperava que es morís aviat. – En Malone fitava desesperat una esquerdada al sostre enguixat. D'un despatx adjacent arribaven els plors d'un nen, i aquella veu, mig escanyada de por i d'enuig, no semblava venir de lluny, sinó formar part de la seva pròpia agonia quan va preguntar:– Me'n moriré, d'aquesta... leucèmia?

Per a en Malone la resposta era òbvia, tot i que el metge no va dir res. A la sala del costat el nen va fer un xiscle llarg i estrident que va durar quasi un minut sencer. Quan el van haver acabat d'explorar, en Malone es va quedar assegut a la vora de la llitera, tremolant, repugnat per la seva debilitat i la seva angoixa. Els seus peus estrets i amb durícies laterals li van semblar especialment desagradables, i el primer que es va posar van ser els mitjons grisos. El metge es rentava les mans a la pica de la cantonada, i, per algun motiu, allò va ofendre en Malone. Es va vestir i va tornar a la cadira al costat de l'escriptori. Assegut allà, passant-se la mà pels cabells escassos i aspres, el llavi de dalt curiosament premut contra el llavi tremolós de baix, amb un aire febril i aterrit als ulls, ja tenia la mirada dòcil i impotent d'un incurable.

El metge ja tornava a joguinejar amb l'obrecartes, i en Malone se sentia altra vegada fascinat i misteriosament angoixat; els moviments de la mà i de l'estri tenien una part de malaltia i una part d'alguna vergonya enigmàtica i mig recordada. Es va empassar la saliva i es va assegurar que no li tremolaria la veu abans de parlar.

–Bé, quant de temps em dones, doctor?

Per primera vegada la mirada del metge es va trobar amb la seva, i es va quedar allà quieta un moment. Llavors, els ulls del doctor Hayden es van desviar cap al retrat de la dona i els dos fills, que tenia girat cap a ell a l'escriptori.

–Tots dos som pares de família i, si estigués al teu lloc, jo voldria saber la veritat. Jo posaria els meus afers en ordre.

En Malone amb prou feines podia parlar, però, quan li van sortir, les seves paraules van ser sonores i aspres:

–Quant de temps?

El brunzit d'una mosca i el soroll del trànsit del carrer semblaven intensificar el silenci i la tensió de la sala lúgubre.

–Em penso que podem comptar amb un any o quinze mesos... és difícil estimar-ho amb exactitud.

Les mans blanques del metge estaven cobertes de blens de pèl negre i no paraven de passar-se l'obrecartes de vori. Tot i que aquella visió tenia alguna cosa terrible per a ell, en Malone no podia apartar-ne la mirada. Va començar a parlar de pressa.

–És curiós. Fins aquest hivern sempre havia tingut una assegurança de vida normal, però aquest hivern la vaig canviar per una d'aquestes pòlisses que et donen dret a una paga quan et jubiles; ja les deus haver vist anunciades a les revistes. A partir dels seixanta-cinc et donen dos-cents dòlars al mes durant la resta de la teva vida. Té gràcia pensar-hi, ara. –Després d'una rialla estroncada, va afegir:– La companyia me l'haurà de reconvertir en la que tenia abans; una simple assegurança de vida. La Metropolitan és una bona empresa, i he tingut l'assegurança de vida amb ells durant quasi vint anys... Durant la depressió vaig passar un quant temps sense, però la vaig recuperar així que vaig poder. Els anuncis del pla de pensions sempre ensenyaven una parella de mitjana edat en un lloc assolellat; potser Florida o Califòrnia. Però la meva dona i jo havíem pensat una altra cosa. Teníem planejat comprar-nos una caseta a Vermont o a Maine. Viure tan al sud tota la vida fa que et cansis força del sol i de l'esclat de llum...

Tot d'una, la pantalla de paraules es va esfondrar i, indefens davant el seu destí, en Malone va plorar. Es va tapar la cara amb les mans amples i tacades d'àcid i va maldar per controlar-se els sanglots.

Va fer l'efecte que el metge demanava consell a la foto de la seva dona i, amb delicadesa, va donar uns copets al genoll del pacient.

–Avui dia no hi ha cap cas sense esperança. Cada mes, la ciència descobreix una arma nova contra la malaltia. Pot ser que aviat trobin una manera de controlar les cèl·lules afectades. I, mentrestant, es farà tot el que sigui possible per prolongar la teva vida i fer que estiguis còmode. Aquesta malaltia té una cosa bona (si és que es pot parlar de coses bones en aquesta situació), i és que no comporta gaire dolor. I ho provarem tot. Voldria que ingressessis a l'hospital tan aviat com sigui possible: et podrem fer algunes transfusions i provarem la radioteràpia. Potser després et sentiràs molt més bé.

En Malone havia recuperat el control de si mateix, i es va eixugar la cara amb el mocador. Llavors va bufar sobre les ulleres, les va netejar i se les va tornar a posar.

–Perdona’m, suposo que estic dèbil i una mica trasbalsat. Puc anar a l’hospital quan vulguis que hi vagi.

Hi va ingressar l’endemà de bon matí, i s’hi va estar tres dies. La primera nit li van donar un sedant i va somiar amb les mans del doctor Hayden i l’obrecartes que havia estat manipulant al seu escriptori. Quan es va despertar, va recordar la vergonya latent que l’havia atribolat el dia abans i va reconèixer la font de l’angoixa vaga que havia sentit a la consulta del metge. També va ser conscient per primera vegada que el doctor Hayden era jueu. Li va aflorar el record que havia hagut d’oblidar de tan dolorós que era. Estava lligat al moment en què havia suspès el segon any de medicina. Era una facultat del Nord, i a la classe hi havia un munt de jueus cellacremats. Feien pujar la nota mitjana de tal manera que un estudiant normal no tenia cap possibilitat. Entre tots, els cellacremats jueus havien desplaçat en Malone, l’havien deixat fora de la facultat de medicina i li havien arruïnat la carrera de metge. Va ser per això que va haver de canviar a farmàcia. A l’altra banda del passadís, a l’aula, hi havia hagut un jueu anomenat Levy que joguinejava amb un ganivet de fulla fina i li impedia concentrar-se durant la classe. Un jueu cellacremat que treia excel·lents i estudiava cada vespre a la biblioteca fins que tancaven. En Malone creia recordar que de tant en tant també se li contreia la parpella, a ell. El fet que el doctor Hayden fos jueu li va semblar tan important que es va preguntar com podia haver estat tant de temps sense adonar-se’n. En Hayden era un bon client i un amic; havien treballat durant molts anys al mateix edifici i es veien cada dia. Com era que no hi havia parat esment? Potser l’havia enganyat el nom de pila del metge, Kenneth Hale. En Malone es va dir que no tenia prejudicis, però que quan els jueus feien servir noms anglosaxons i meridionals típics com aquell, d’alguna manera no estava bé. Va recordar que els fills d’en Hayden tenien el nas aguilenc, i que una vegada havia vist la família als esglaons de la sinagoga un dissabte. Quan el doctor Hayden passava visita, en Malone se’l mirava tot intimidat, malgrat que durant anys havia estat un amic i un client. No era tant que en Kenneth Hale Hayden fos jueu, sinó el fet que

vivia i que continuaria vivint –ell i els que eren com ell– mentre que en J. T. Malone tenia una malaltia incurable i es moriria al cap d'un any o quinze mesos. De vegades, en Malone plorava quan estava sol. També dormia molt i va llegir un munt de novel·les policíiques. Quan li van donar l'alta de l'hospital, la melsa se li havia empetitit molt, però els glòbuls blancs no havien canviat gaire. Ell era incapaç de pensar en els mesos que venien o d'imaginar-se la mort.

Després d'això va quedar envoltat per una zona de solitud, tot i que la seva vida diària no s'havia alterat gaire. No va explicar a la seva dona les seves tribulacions, perquè la tragèdia hauria pogut revifar la intimitat entre ells; feia molt de temps que les passions conjugals havien quedat reduïdes a les preocupacions típiques dels pares. Aquell any, l'Ellen feia el penúltim curs a l'institut, i en Tommy tenia vuit anys. La Martha Malone era una dona enèrgica, amb els cabells mig agrisats; una bona mare que a més a més contribuïa a les finances familiars. Durant la depressió havia fet pastissos per encàrrec i, en aquell moment, a ell li havia semblat correcte i adequat. Un cop van saldar el deute de la farmàcia, ella va continuar fent pastissos, i fins i tot preparava sandvitxos curosament embolicats per a unes quantes botigues, amb el seu nom imprès a la cinta. Guanyava molts diners i proporcionava molts avantatges als nens; fins i tot havia comprat unes quantes accions de la Coca-Cola. A en Malone li feia l'efecte que allò era anar massa lluny; tenia por que es digués que no guanyava prou per mantenir la família i el seu orgull se'n ressentia. Respecte a una cosa no va cedir: no pensava anar a repartir encàrrecs, i va prohibir a la seva dona i als seus fills que ho fessin. La senyora Malone conduïa fins a casa del client, i el criat –els criats dels Malone sempre eren massa joves o massa vells, i els pagaven un salari per sota de la mitjana– sortia com podia del cotxe amb els pastissos o els sandvitxos. En Malone no era capaç d'entendre el canvi que havia fet la seva dona. Ell s'havia casat amb una noia vestida de gasa que una vegada s'havia desmaiada perquè un ratolí li havia passat per sobre de la sabata; i, misteriosament, aquella noia s'havia convertit en una mestressa de casa amb els cabells agrisats, un negoci propi i fins i tot algunes accions de la Coca-Cola. Ara, en Malone vivia en un buit curiós, circumdat per les preocupacions de la vida familiar –converses sobre

balls de final de curs, el concert de violí d'en Tommy i un pastís de noces de set pisos—, i les activitats diàries giraven al seu voltant com fulles mortes encerclant l'ull d'un remolí, deixant-lo curiosament intacte.

A pesar de la debilitat que li provocava la malaltia, en Malone estava inquiet. Sovint es passejava sense rumb pels carrers de la ciutat: pels barris tronats i densament poblats que rodejaven la fàbrica de cotó, pels veïnats negres o pels carrers de classe mitjana amb les cases enmig de jardins ben cuidats. Durant aquests passejos tenia la mirada perplexa de la persona despistada que cerca alguna cosa però ja ha oblidat el que ha perdut. Sovint, sense motiu, estenia la mà i tocava un objecte qualsevol; es desviava del seu camí per tocar un fanal o posar les mans sobre un mur de maons. Llavors es quedava allà dret, embadalit i absort. Després examinava un om de fulla verda amb una atenció obsessiva mentre n'arrencava una crosta d'escorça ennegrida. El fanal, el mur i l'arbre existirien quan ell fos mort, i aquell pensament se li feia odiós. La seva confusió tenia un element addicional: era incapaç d'acceptar la realitat de la mort que s'acostava, i el conflicte li produïa una sensació d'irrealitat generalitzada. De vegades, i de manera vaga, a en Malone li feia l'efecte que deambulava per un món d'incongruències en què no hi havia ni ordre ni un disseny imaginable.

Buscava consol a l'església. Quan el turmentava la irrealitat tant de la mort com de la vida, l'alleujava saber que la Primera Església Baptista era prou real. Era l'església més gran de la ciutat, ocupava mitja illa de cases vora el carrer major; la propietat devia tenir un valor aproximat d'uns dos milions de dòlars. Una església així havia de ser real. Els pilars de l'església eren homes sòlids i ciutadans destacats. En Butch Henderson, l'agent immobiliari i un dels comerciants més astuts de la ciutat, era degà, i no es perdia ni un sol servei en tot l'any; i que potser en Butch Henderson era la mena d'home que hauria perdut el temps i s'hauria amoïnat per res que no fos real i clar com l'aigua? Els altres degans eren de la mateixa categoria: el president de la filatura de niló, un administrador dels ferrocarrils, l'amo dels grans magatzems més importants: tots ells responsables i sagaços empresaris amb un judici impecable. I ells creien en l'església i en el més enllà després de la mort. Fins i tot en T. C. Wedwell, multimilionari i un dels fundadors de la Coca-Cola,

havia deixat 500.000 dòlars a l'església perquè se'n construís l'ala dreta. En T. C. Wedwell havia tingut la previsió insòlita d'apostar per Coca-Cola; i en T. C. Wedwell havia cregut en l'església i en el més enllà per valor d'un llegat de mig milió de dòlars. L'home que no havia fet mai una mala inversió havia invertit d'aquella manera en l'eternitat. Per acabar, en Fox Clane també n'era membre. El vell jutge i antic congressista –una glòria per a l'estat i per al Sud– hi anava sovint quan era a la ciutat, i es mocava quan s'hi cantaven els seus himnes preferits. En Fox Clane era creient i un home d'església, i ell estava disposat a seguir el vell jutge en aquell sentit, tal com l'havia seguit en la política. Així doncs, en Malone anava fidelment a l'església.

Un diumenge de principis d'abril, el doctor Watson va fer un sermó que el va colpir d'allò més. El doctor era un predicador senzill, que sovint recorria a comparacions amb el món dels negocis o de l'esport. El sermó d'aquell diumenge va parlar de la salvació que té la mort en el punt de mira. La veu ressonava sota les voltes de l'església, i els vitralls vessaven una llum de colors vius sobre la congregació. En Malone estava rígid i atent, i a cada moment esperava alguna revelació personal, però, tot i que el sermó va ser llarg, la mort va continuar sent un misteri i, després del primer moment d'eufòria, quan va sortir de l'església se sentia una mica estafat. Com s'hauria pogut tenir la mort al punt de mira? Era com apuntar al cel. En Malone va mirar amunt, al cel blau i sense núvols, fins que li va fer mal el coll. Llavors va fer cap a la farmàcia a correuita.

Aquell dia va tenir un encontre que el va trasbalsar d'una manera estranya, encara que en aparença semblava un esdeveniment corrent. El barri comercial estava desert, però va sentir passos rere seu i, quan va tombar per una cantonada, els passos encara el seguien. En fer drecera per un carreró sense asfaltar va deixar de sentir-los, però tenia la sensació incòmoda que li anaven al darrere, i va copsar una ombra a la paret. Es va girar tan de pressa que va xocar contra el que el seguia. Era un noi de color que en Malone coneixia de vista i a qui sempre semblava trobar-se durant els seus passejos. O potser només era que sempre que el veia s'hi fixava, arran del seu aspecte anormal. El noi era de constitució mitjana, amb un cos musculós i una cara que era sorruda en repòs. Amb l'excepció dels ulls, era com tots els altres nois de

color. Però els ulls els tenia d'un color gris blavós, i enmig de la seva cara fosca tenien un aspecte lúgubre i violent. Un cop es veien aquells ulls, la resta del cos també semblava inusual i desproporcionat. Els braços eren massa llargs, el pit massa ample; i la seva expressió passava d'una sensibilitat emotiva a una sorruderia deliberada. A en Malone li feia una impressió tal, que quan pensava en el noi no feia servir el terme innocu *noi de color*, sinó que la seva ment recorria automàticament a l'aspra denominació de *negrot*, tot i que l'home era un desconegut, per a ell, i que en general es mostrava tolerant amb aquells afers. Quan es va girar i van xocar l'un contra l'altre, el negre es va establitzar però no es va moure de lloc, i va ser en Malone qui va recular una passa. S'estaven drets en el carreró estret, mirant-se l'un a l'altre. Els ulls de tots dos eren del mateix gris blau, i al principi semblava que competissin per veure qui podia aguantar més temps la mirada. Els ulls que el miraven eren freds i fulgurants en la cara fosca; fins que a en Malone li va fer l'efecte que la resplendor pampalluguejava i s'encalmava en una mirada de comprensió inquietant. Li va semblar que aquells ulls estranys sabien que s'havia de morir aviat. L'emoció va ser tan ràpida i punyent que en Malone es va estremir i va fer mitja volta. No s'havien fitat més d'un minut de rellotge, i el moment no havia tingut cap conseqüència aparent, però ell intuïa que s'havia acomplert alguna cosa transcendental i terrible. Va recórrer la resta del carreró a pas incert, i en arribar a l'extrem es va sentir alleujat de trobar-hi cares normals i afables. Es va sentir alleujat de sortir del carreró i entrar a la seva farmàcia segura, corrent i familiar.

El vell jutge solia deixar-se caure per allà per fer una copa abans del dinar dominical, i en Malone es va alegrar de veure que ja hi era, xerrant sense aturador amb un grup de coneguts que s'estaven drets davant els tiradors de refrescos.¹ En Malone va saludar els seus clients amb aire distret, però no es va quedar allà. Els ventiladors elèctrics del sostre regiraven la barreja d'olors de l'interior: les aromes dolces dels tiradors amb la fortor amarga de medecines de la rebotiga, on elaborava els preparats.

—De seguida estic amb tu, J. T. —va dir el vell jutge, interrompent el seu discurs, mentre en Malone avançava cap a l'altra sala.

El jutge era un home enorme, amb la cara vermella i un halo de cabells aspres d'un blanc esgrogueït. Duia un vestit de lli arrugat blanc, una camisa de color lavanda i una corbata adornada amb una agulla de perla i tacada de cafè. La mà esquerra li havia quedat esguerrada després d'un atac de feridura, i la recolzava amb cautela sobre la vora del taulell. Aquella mà estava neta i lleugerament inflada pel desús; mentre que la mà dreta, que movia tothora mentre parlava, tenia les ungles brutes i un anell de safir al dit anular. Portava un bastó de banús amb el mànec ganxut de plata. El jutge va acabar la seva invectiva contra el govern federal i es va reunir amb en Malone a la rebotiga.

Era una sala molt petita, separada de la resta de l'establiment per una paret de recipients medicinals. Hi havia l'espai just per a un balancí i la taula per fer els preparats. En Malone havia tret una ampolla de bourbon i va obrir una cadira plegable que guardava en un racó. El jutge va passejar la seva corpulència per la sala fins que es va aclofar amb cura en el balancí. L'olor de suor del seu cos descomunal es barrejava amb la de l'oli de ricí i el desinfectant. El whisky va fer uns quants esquitxos contra el fons de les copes quan en Malone el va servir.

—No hi ha res de més musical que el so d'un raig de bourbon en servir la primera copa d'un diumenge al matí. Ni Bach ni Schubert ni cap d'aquests mestres que toca el meu net... —El jutge va cantar:— «Oh, el whisky és la vida de l'home... Oh, whisky! Oh, Johnny!».

Bevia a poc a poc, fent una pausa després de cada glop per moure la llengua dins de la boca i tornar a empassar. En Malone bevia tan de pressa que el licor semblava florir-li a la panxa com una rosa.

—J. T., t'has parat a pensar que el Sud es troba al vòrtex d'una revolució gairebé tan desastrosa com la Guerra entre els Estats?

En Malone no hi havia pensat, però va tombar el cap a un costat i va assentir amb aire greu mentre el jutge continuava:

—El vent de la revolució comença a bufar, i destruirà els fonaments mateixos sobre els quals es va construir el Sud. Aviat s'abolirà l'impost al sufragi, i tots els negres ignorants podran votar. Després vindrà la igualtat de drets en educació. Imagina't un futur en què delicades nenes blanques hagin de compartir pupitre amb xicots negres com el carbó per aprendre a llegir i

escriure. Potser ens imposaran per llei un salari mínim tan espantosament alt que serà la sentència de mort del Sud rural. Imagina't pagar per hores a un eixam de jornalers que no valen un clau. Els Projectes Federals d'Habitatge ja estan arruïnant els inversors immobiliaris. En diuen desmantellar els barris marginals; però qui els crea, els barris marginals? Pregunto. Els crea la gent que viu en aquests barris amb la seva manca de previsió. Recorda el que et diré ara: aquests blocs de pisos federals –tan moderns i típics del Nord com són– d'aquí a deu anys s'hauran convertit en un nou barri marginal.

En Malone se l'escoltava amb l'atenció crèdula que havia prestat al sermó de l'església. La seva amistat amb el jutge era una de les coses que el feia sentir-se orgullós. El coneixia des que havia vingut a Milan, i quan era temporada de caça havia anat a caçar sovint a la seva finca; havia estat allà el dissabte i el diumenge abans de la mort de l'únic fill del jutge. Però després de la malaltia del jutge havia nascut una intimitat especial entre ells; quan durant un cert temps havia semblat que estava acabat políticament. En Malone l'anava a veure amb un manat de fulles de nap o amb una mena de farina de blat de moro integral que li agradava. De tant en tant jugaven a pòquer; però, la majoria de les vegades, el jutge parlava i en Malone escoltava. En aquells moments en Malone se sentia a prop del centre de poder; gairebé com si també ell fos congressista. Quan el jutge va poder caminar, venia sovint els diumenges a la farmàcia i bevien plegats a la rebotiga. Si en Malone tenia mai reserves sobre les idees del jutge, les reprimia a l'instant. Perquè, qui era, ell, per portar la contrària a un congressista? I si el vell jutge no tenia raó, qui podia tenir-ne? I, ara que l'home parlava de tornar-se a presentar a les eleccions per al Congrés, en Malone va pensar que la responsabilitat seria on havia de ser, i es va sentir satisfet.

Amb la segona copa, el jutge va treure el seu estoig de cigars, i en Malone va preparar els de tots dos arran de la discapacitat del jutge. El fum s'elevava fent línies rectes cap al sostre baix, i allà es desfeia. La porta del carrer era oberta, i una escletxa de llum solar tornava iridescents els núvols de fum.

–T'he de demanar una cosa seriosa –va dir en Malone–. Vull fer testament.
–Sempre estic encantat d'ajudar-te, J. T. Hi ha res digne d'atenció?

–Oh, no, les coses típiques... però vull tenir-lo fet així que t’hi puguis posar. –I, amb una veu monòtona, va afegir:– Els metges diuen que no em queda gaire temps de vida.

El jutge va parar de gronxar-se i va deixar la copa.

–I ara, però què caram...? Què et passa, J. T.?

Era la primera vegada que en Malone parlava del seu mal i, per algun motiu, les paraules el van alleujar.

–Sembla que tinc una malaltia de la sang.

–Una malaltia de la *sang*! I ara, això és absurd: la teva sang és de les millors de l’estat. Recordo perfectament el teu pare, que tenia la drogueria a la cantonada del carrer Dotze amb Mulberry, a Macon. I de la teva mare també me’n recordo: era una Wheelwright. Et corre per les venes la millor sang de l’estat, J. T., no ho oblidis mai.

En Malone va sentir un petit estremiment de plaer i d’orgull que es va esvaïr gairebé a l’instant.

–Els metges...

–Oh, els metges... Amb tot el respecte degut a la professió mèdica, ben poques vegades em crec res del que diuen. No deixis que t’intimidin mai. Fa uns quants anys, quan vaig tenir aquell petit atac, el meu metge, en Doc Tatum de Flowering Branch, va començar a fer un discurs tot alarmista. Res de licors, ni de cigars, ni tan sols cigarrets. La idea semblava ser que valia més que aprenguéss a tocar l’arpa o a tragar carbó. –La mà dreta del jutge va fer com si polsés unes cordes imaginàries i es va moure com si fos una pala.– Però jo vaig dir el que pensava a en Doc i vaig seguir els meus instints. Els instints: això és l’únic que pot seguir un home. I heus-me aquí, fort com un roure per a un home de la meua edat. I el pobre Doc, irònicament... vaig ser un dels portadors del fèretre al seu funeral. La ironia és que ell era un abstemi confirmat que no va fumar mai; tot i que de tant en tant mastegava tabac. Un home excel·lent i una glòria per a la professió mèdica, però, com tots i cadascun d’ells, de judici alarmista i capaç de cometre errors. No deixis que t’intimidin, J. T.

Allò va reconfortar en Malone, que, en encetar una altra copa, va començar a contemplar la possibilitat que en Hayden i els altres metges

haguessin fet un diagnòstic equivocat.

–L’analítica mostrava que era leucèmia. I al recompte de cèl·lules s’hi veia un increment espantós de leucòcits.

–Leucòcits? –va preguntar el jutge–. Què són?

–Glòbuls blancs.

–No n’havia sentit parlar mai.

–Però hi són.

El jutge acariciava el mànec de plata del seu bastó.

–Si es tractés del cor, del fetge o fins i tot dels ronyons, podria entendre que estiguessis espantat. Però per un desordre insignificant com un excés de leucòcits em sembla una mica exagerat. I ara! Jo he viscut més de vuitanta anys sense que se m’acudís mai preguntar-me si tenia cap d’aquests leucòcits o no. –El jutge va plegar els dits amb un moviment reflex i, en estendre’ls de nou, va mirar en Malone amb uns inquisidors ulls blaus.– De totes maneres, és cert que sembles empiocat, últimament. El fetge va de meravella per a la sang. Hauries de menjar fetge de vedella arrebossat ben cruixent i fetge de vaca regat amb salsa de ceba. És una cura tan deliciosa com natural. I la llum del sol equilibra la sang. Estic segur que no et passa res que no pugui guarir una vida assenyada i unes quantes setmanes de l’estiu de Milan. –El jutge va alçar la copa.– I aquest és el millor tonificant: estimula la gana i relaxa els nervis. J. T., l’únic que et passa és que estàs tens i intimidat.

–Jutge Clane.

En Grown Boy havia entrat a la sala i s’estava allà dret, esperant. Era el nebot de la Verily, la dona de color que treballava per al jutge, un noi alt i gras de setze anys que hi era ben bé tot. Duia un vestit blau cel que li anava estret, i unes sabates estretes i acabades en punxa que el feien caminar amb un coixeig cautelós. Estava refredat i, tot i que se li veia un mocador a la butxaca de la jaqueta, es va eixugar els mocs que li baixaven del nas amb el dors de la mà.

–És diumenge –va dir.

El jutge es va ficar la mà a la butxaca i li va donar una moneda.

Mentre coixejava impacient cap als tiradors de refrescos, en Grown Boy va dir amb una veu dolça i lenta:

–Moltes gràcies, jutge Clane.

El jutge llançava mirades ràpides i tristes a en Malone, però, quan aquest es va girar de nou cap a ell, va evitar els seus ulls i va començar a acariciar el seu bastó altre cop.

—Cada hora... tots els éssers vius s'acosten a la mort... però quantes vegades hi pensem? Seiem aquí prenent whisky i fumant cigars i cada hora que passa avancem cap a la nostra fi. En Grown Boy es menja el con de gelat sense preguntar-se mai res. Jo sec aquí, un vell atrotinat: la mort s'ha batut amb mi i la lluita ha acabat en empat. Soc un prat assolat en el vell camp de batalla de la mort. Fa disset anys, des de la mort del meu fill, que espero. «Oh, Mort, on és ara la teva victòria?». La victòria la va obtenir aquella tarda de Nadal en què el meu fill es va llevar la vida.

—Hi he pensat sovint, en ell —va dir en Malone—. I m'entristia pensant en tu.

—I per què, per què ho va fer? Un fill tan bell i tan prometedor... encara no tenia vint-i-cinc anys i s'havia graduat *magna cum laude* a la universitat. Ja era llicenciat en dret i hauria pogut tenir una carrera brillant. I amb una esposa jove i bonica que ja esperava un fill. Era acomodat, fins i tot ric; aquell va ser el meu millor moment, econòmicament parlant. Com a regal de graduació li vaig donar Sereno, que havia comprat per quaranta mil dòlars l'any anterior; gairebé un miler d'acres dels millors presseguers. Era fill d'un home ric, el preferit de la fortuna, amb avantatges i talents de tota mena, a punt de començar una gran carrera. Aquell noi podia haver estat president; podia haver estat qualsevol cosa que hagués volgut. Per què s'havia de morir?

En Malone va dir amb cautela:

—Potser va ser un rampell de malenconia.

—La nit que va néixer vaig veure un estel fugaç sorprenent. Era una nit brillant, i l'estel va traçar un arc en el cel de gener. La senyoreta Missy feia vuit hores que estava de part i jo m'havia estat arrossegant davant els peus del seu llit, pregant i plorant. Llavors en Doc Tatum em va agafar pel ganyot i em va estirar cap a la porta, dient: «Fuig d'aquí, vell ximple i escandalós: ves a emborratxar-te al rebost o surt al jardí!». I quan vaig sortir al jardí i vaig mirar el cel, vaig veure l'arc d'aquell estel fugaç i va ser just en aquell moment que en Johnny, el meu fill, va néixer.

–Va ser profètic, sens dubte –va dir en Malone.

–Més tard vaig entrar decidit a la cuina (eren les quatre) i vaig preparar un parell de guatlles arrebossades i una sèmola de blat de moro per al bon doctor. Sempre m’han sortit molt bé, les guatlles arrebossades. –El jutge va fer una pausa, i tot seguit va dir amb reticència:– J. T., vols saber una cosa sorprenent?

En Malone va observar la tristor a la cara del jutge i no va respondre res.

–Aquell Nadal, per dinar, teníem guatlla en comptes del gall dindi acostumat. En Johnny, el meu fill, havia anat a caçar el diumenge abans. Ah, les rutines de la vida... tant les petites com les grans.

Per consolar el jutge, en Malone va dir:

–Potser va ser un accident. Potser en Johnny netejava l’escopeta.

–No era la seva escopeta. Era la meva pistola.

–Jo vaig estar caçant a Sereno, aquell diumenge abans de Nadal. Devia ser una depressió transitòria.

–De vegades penso que ho va fer... –El jutge va callar, perquè, si hagués dit una paraula més, potser hauria plorat. En Malone li va donar uns copets al braç i el jutge, asserenant-se, va tornar a començar.– De vegades penso que ho va fer per ferme mal.

–Oh, no! No senyor. Va ser alguna mena de depressió que ningú no hauria pogut veure o controlar.

–Pot ser –va dir el jutge–, però aquell mateix dia ens havíem barallat.

–I què? Totes les famílies es barallen.

–El meu fill intentava trencar un axioma.

–Un axioma? Quina mena d’axioma?

–Era sobre una cosa sense importància. Era el cas d’un home negre a qui vaig tenir el deure de dictar sentència.

–Te n’estàs carregant les culpes innecessàriament –va dir en Malone.

–Sèiem a taula prenent cafè i conyac francès, fumant cigars (les dones eren a la sala d’estar) i en Johnny es va encendre més i més, fins que al final em va cridar alguna cosa i va pujar corrents al pis de dalt. Uns quants minuts més tard vam sentir el tret.

–Sempre havia estat impetuós.

–Cap dels joves d’ara no sembla demanar consell als grans. Al meu fill se li va acudir de casar-se després d’un ball. Ens va despertar a mi i a la seva mare i va dir: «La Mirabelle i jo ens hem casat». Havien anat a trobar un jutge de pau d’amagat, t’ho pots creure? A la seva mare li va saber molt de greu; tot i que més endavant va resultar ser una cosa bona.

–El teu net és clavat al seu pare –va dir en Malone.

–Ben bé clavat. Has vist mai un parell de nois tan resplendents?

–Per a tu deu ser un gran consol.

El jutge es va posar el cigar a la boca abans de respondre.

–Em consola... M’angoixa... Ell és tot el que em queda.

–Pensa estudiar dret i dedicar-se a la política?

–No! –va dir el jutge tot acalorat–. No vull que el nano es fiqui ni en dret ni en política.

–En Jester és un noi que podria fer carrera en qualsevol àmbit –va dir en Malone.

–La mort –va dir el vell jutge– és la gran traïció. J. T., a tu et sembla que els metges creuen que tens una malaltia mortal. Jo penso que no. Amb tot el respecte degut a la professió mèdica, els metges no saben què és la mort. Qui ho pot saber? Ni tan sols en Doc Tatum. Jo, un home vell, he esperat la mort durant quinze anys. Però la mort és massa astuta. Quan estàs a l’aguait i per fi t’hi encares, no arriba mai. S’acosta sense ser vista. Abat tan sovint els desprevinguts com els qui l’esperen. Oh, J. T., què... què va passar amb el meu fill radiant?

–Fox –va preguntar en Malone–, tu creus en la vida eterna?

–Hi crec en la mesura en què puc assimilar la idea de l’eternitat. Sé que el meu fill sempre viurà dins meu, i el meu net, dintre d’ell i de mi. Però què és l’eternitat?

–A l’església –va dir en Malone–, el doctor Watson ha fet un sermó sobre la salvació que té la mort en el punt de mira.

–Una bonica expressió; tant de bo l’hagués dita jo. Però no té ni gota de sentit. –Al final va afegir:– No, no crec en l’eternitat pel que fa a la religió. Crec en les coses que sé i en els descendents que venen després de mi. Crec en els meus avantpassats, també. En diu eternitat, d’això?